

۱- فرهنگ چیست؟

به طور کلی، فرهنگ یک جامعه شیوه زندگی آن جامعه است. فرهنگ را آگاهی و اندیشه مشترک اعضای یک جامعه نیز می گویند.

۲- افراد در چگونگی برقراری ارتباط با یکدیگر چه اشتراکاتی دارند؟

در چگونگی برقراری ارتباط با یکدیگر، آداب و رسوم و پوشاک و تغذیه، باورها و اعتقادات، قوانین و مقررات، نحوه استفاده از محیط طبیعی و... اشتراکاتی با هم دارند.

۳- رابطه جامعه و فرهنگ چیست؟

جامعه بدون فرهنگ وجود ندارد و فرهنگ هم بدون جامعه به وجود نمی آید.

۴- فرهنگ آموختنی است، یعنی چه؟

یعنی از طریق ژن به ارث نمی رسد بلکه از راه آموزش و تربیت از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود. به همین دلیل، فرهنگ را آگاهی و اندیشه مشترک اعضای یک جامعه نیز می گویند.

۵- مورچه ها و زنبورها نیز با هم زندگی می کنند اما فرهنگ ندارند، چرا؟

چون فرهنگ در جریان (فرایند) اجتماعی شدن آموخته می شود.

۶- اجتماعی شدن یا جامعه پذیری یعنی چه؟

اجتماعی شدن فرایندی طولانی مدت از تولد تا آخر عمر است که افراد از طریق آن، زندگی در جامعه را می آموزند و خود را با آن منطبق می کنند.

۷- چرا اجتماعی شدن فرایندی بسیار مهم در زندگی است؟

زیرا بدون آن افراد نمی توانند به زندگی در جامعه ادامه دهند در یک جامعه، هر فرد عقاید و باورها، رسوم، قوانین و حتی چگونگی پاسخ دادن به غرایز را از دیگران می آموزد و به افراد دیگر یاد می دهد. اجتماعی شدن علاوه بر اینکه نیازمند است، سبب تداوم حیات جامعه نیز می گردد.

۸- فرایند اجتماعی شدن نخست در کجا و چگونه رخ می دهد؟

فرایند اجتماعی شدن، نخست در خانواده رخ می دهد. خانواده اولین و مهم ترین کانون اجتماعی شدن فرد است. پدر و مادر به کودک یاد می دهند که چه چیزهایی خوب و چه چیزهایی بد هستند به عنوان مثال، کودک در خانواده یاد می گیرد، چطور صحبت کند، چگونه غذا بخورد و در نشست و برخاست چه آدابی را رعایت کند و همچنین یاد می گیرد چگونه عبادت و دعا کند و ...

۹- با بزرگتر شدن فرد علاوه بر خانواده چه عوامل دیگری در فرایند اجتماعی شدن فرد مؤثر است؟

با بزرگتر شدن فرد، علاوه بر خانواده، رسانه های جمعی، دوستان و گروه همسالان و برنامه های آموزشی و تربیتی مدرسه نیز چگونگی زندگی در جامعه و سازگاری با آن را به تدریج به او می آموزند. این فرایند بعدها با رفتن به دانشگاه، خدمت سربازی، محل کار و ... ادامه پیدا می کند.

۱۰- در فرایند اجتماعی شدن، مهمترین لایه های فرهنگ را نام ببرید؟

نمادها، هنجارها، ارزش ها و عقاید

۱۱- انواع لایه های فرهنگ یک جامعه را با ذکر مثال بیان کنید.

جنبه های مختلف یک فرهنگ را می توان به لایه های یک پیاز تشبیه کرد. برخی از این لایه ها خارجی یا بیرونی هستند، مانند نمادها و هنجارها. معمولاً وقتی با جامعه ای روبه رو می شویم، نخست اشکال ظاهری فرهنگ آن را در می یابیم، اما اگر زندگی مردم آن جامعه را بیشتر و دقیق تر بررسی کنیم، به جنبه های عمیق تری از فرهنگ آنها پی می بریم. ارزش ها و عقاید، لایه های عمیق فرهنگ هستند.

۱۲- نماد چیست؟

نماد، نشانه یا نمایندهٔ یک چیز دیگر است به طوری که با دیدن نماد، به یاد آن چیز می‌افتیم. برای مثال، علامت "؟" نماد پرسش و علامت "!" نماد تعجب است.

۱۳- کاربرد نمادها را در جامعه بنویسید.

هر جامعه ای برای انتقال مقصود و معانی مورد نظر خود از انواع معینی از نمادها استفاده می‌کند.

۱۴- هنجار چیست؟

رفتارهای معینی هستند که در یک گروه یا جامعه پذیرفته شده و متداول اند. به عبارت دیگر، به قواعد و شیوه‌های مورد قبول یک جامعه برای انجام دادن کارهای مختلف، هنجار می‌گویند.

۱۵- هنجارها شامل چه مواردی می‌شوند؟

هنجارها در واقع همهٔ عادت‌ها، آداب و رسوم اجتماعی، مناسک مذهبی، قواعد، قوانین و مقررات (قوانین ازدواج، قوانین خرید و فروش، قوانین عبور و مرور و ...) را در بر می‌گیرد.

۱۶- مهمترین دلایل پیروی از هنجارها چیست؟

مهم‌ترین دلایل پیروی از هنجارها، اعتقاد به آنها یا حفظ آبرو و احترام یا ترس از مجازات است.

۱۷- پیروی نکردن از هنجارها چه عواقبی دارد؟

مجازات می‌شوند، این مجازات ممکن است به صورت سرزنش خود یا دیگران، پوزخند، تمسخر، طرد کردن و محروم نمودن، یا مجازات‌های رسمی و قانونی باشد.

۱۸- ارزش چیست؟

ارزش یعنی اینکه اموری را خوب، مطلوب و مثبت تلقی کنیم. هر فرد یا اعضای هر گروه و جامعه، اموری را با ارزش می‌دانند و امور دیگری را ناپسند تلقی می‌کنند.

۱۹- رابطهٔ ارزش‌ها را با رفتار و عمل بنویسید. (با ذکر مثال)

افراد بر اساس ارزش‌هایی که به آنها معتقدند رفتار و عمل می‌کنند. برای مثال فردی که حفظ محیط زیست برایش یک ارزش است، تلاش می‌کند به حفظ محیط زیست کمک کند. چنین فردی در مصرف منابع آب و برق صرفه‌جویی می‌کند. زباله‌ها را از هم تفکیک می‌کند، در هنگام سفر به همراهانش تأکید می‌کند از پخش کردن زباله و پلاستیک در طبیعت خودداری کنند و حتی ممکن است با گروهی - که آنها نیز حفظ محیط زیست را ارزش می‌دانند- به جمع‌آوری زباله‌ها در طبیعت بپردازند.

۲۰- منظور از ارزش‌های دینی، انسانی و اجتماعی چیست؟

ارزش‌های دینی، انسانی و اجتماعی آن دسته از ارزش‌ها هستند که همهٔ انسان‌ها یا اغلب افراد یک جامعه آن را خوب و مطلوب می‌دانند مانند شجاعت، صداقت، کمک به دیگران، حمایت از مظلوم، احترام به سالمندان و دفاع از وطن.

۲۱- یکی از عوامل مهمی که در شکل‌گیری ارزش‌ها مؤثر است، عقاید دینی .. است.

۲۲- یکی از عوامل مهمی که در شکل‌گیری ارزش‌ها مؤثر است، عقاید دینی است، برای آن دو مثال بزنید.

صدقه دادن و انفاق برای فرد مسلمان یک ارزش است و این ارزش ناشی از اعتقادی است که ما به جلب خشنودی خداوند و اطاعت از او داریم.

۲۳- اعتقادات اسلامی برای مسلمانان چه نقشی دارد؟

اعتقادات اسلامی ملاکی است که با آن هنجارها و ارزش ها را می‌سنجیم و هر کدام را که با این اصول اعتقادی سازگاری دارند، می‌پذیریم.

۲۴- هر یک از هنجارهای زیر مبتنی بر کدام ارزش ها و عقاید است؟ توضیح دهید.

الف) برخی نانواها، شب‌های جمعه یک یا چند تنور نان خود را به صورت رایگان و صلواتی به مردم می‌دهند: ارزش دینی-انسان دوستی

ب) مردها در هنگام ورود به خانه دیگران با صدای بلند "یا الله" می‌گویند: ارزش عرفی و دینی - حفظ حجاب

ج) افراد موقع دیدن کودک، "ماشاالله" می‌گویند: ارزش دینی - چشم زخم

ت) رزمندگان اسلام هنگام پیروزی در نبرد، "الله اکبر" می‌گویند: ارزش دینی

۲۵- همه هنجارها، مفید و خوب نیستند. برای مثال، ممکن است در یک گروه دوستان، یک مدل نامناسب لباسی به هنجار به هنجار تبدیل شود یا در بین عده‌ای، فال‌گیری رواج پیدا کند یا یک گروه عادت کنند تیم ورزشی رقیب را با نام‌های زشت خطاب کنند یا در بعضی خانواده‌ها خودنمایی و خرید اسباب و اثاثیه گران قیمت متداول شود. آیا پیروی کورکورانه از همه هنجارها درست است؟ خیر ملاک تشخیص درست و مفید بودن هنجارها چیست؟ ملاک درست در نظر گرفتن احکام دینی و واکنش مردم است.

۲۶- عوامل مختلفی می‌توانند نمادها، ارزش‌ها و هنجارهای یک فاجعه را تغییر دهند و در فرهنگ آن جامعه تغییر و دگرگونی پدید آورند. در باره این عوامل و چگونگی تأثیر آنها بر فرهنگ گفت و گو کنید و مثال بیاورید.

عوامل	مصادیق	تفسیر در نمادها، ارزش‌ها و هنجارها
پیشرفت‌های صنعتی و فناوری	زندگی کاشانه نشینی (آپارتمان نشینی) پیشرفت وسایل حمل و نقل و افزایش مسافرت	خانه‌های چند طبقه، فضای کمتر برای بازی بچه‌ها و ...
رسانه‌های جمعی	تلویزیون، رادیو، روزنامه، اینترنت و ماهواره	کم شدن دید و بازدید - گسترش فردگرایی
نفوذ فرهنگی بیگانگان و کشورهای سلطه‌گر	ماهواره - اینترنت	مدگرایی - تغییر نوع پوشش - تغییر معماری

اسفند ۹۹

@Motaleat909